

cor i el *cos*, són molt nombroses. En el dialecte central és corrent la locució *cor què vols*, *cor què desitges*, de la qual es poden veure testimonis en Pitarra («aquí estic molt ben cuidada, / *cor què vols cort* (sic) què desitges», *C. dels Tres Dragons, Singlots*, p. 180), en la baix-empordanesa Víctor Català («el portaren *cor què vols*, *cor què desitges* mentres fou petitet», *Ombriboles*, 52) i en el *DBal.*, i és com ho he sentit dir al voltant meu des de jove. Però no sé si és general aquesta forma pertot, car en algun punt de Mallorca el que he sentit és això mateix però amb *cos* (a Sineu a un home li deien de malnom *En kos-ka-vols-ka-daxigàs*, 1964); no sé si es tracta d'una deformació intencional, i he de deixar-ho a judici dels bons coneixedors de la fraseologia insular, però si no ho és i té alguna extensió una variant semblant, es pot conjecturar que la forma primera de la locució no fos ni aquesta ni la continental sinó *cor què vols*, *cos què desitges* (i que s'ha produït una igualació mecànica, en sentits oposats, en una terra i en l'altra): ben mirat això fóra el més lògic, car si la seu de la voluntat està en el cor o la pensa, en el cos tenim la seu dels desitjos i passions; i recordo haver trobat una forma anàloga en cartes juvenils del meu pare.

Altres frases interessants i estereotipades des d'antic: *de gran cor* i *de bon cor* (Ausiàs II, 10), són, com ja veuen *DAG.* i *DBal.* els equivalents més castissos del merament acceptable *de bona gana*; i Fabra en dóna ja sengles exs. en docs. trescentistes de la Cancelleria (*La Subord.*, en *Mem. Patxot* I, 26); *anar lo cor* (*a*) 'venir de grat (de), emprendre-s'ho de bon cor': «*e vage-ns lo cor* fer reempçò d'aquell qui, per reembre nosaltres ---», id., id. (ib., p. 28); *haver a cor*, de sentit semblant: «*vuy al món no han res tant a cor*, que invadir e dampnificar les terres e vassalls del senyor Rey», doc. ross. de 1457 (*RLR* L, 328); *donar cor* i *fer cor* 'animar vigorosament, donar forces': «les delícies del paladar, els plaers del ventre i el *cor que ja* el vi, no podrien confondre's amb el platxeri del menjar i el beure», Coromines (*La Vida Aust.* IV, § 1, p. 229 i autògraf), «tastar un vas de vi que li oferien —un ranci que *dóna cor*—, ¹ deia el pagès», id. (*Les Gràcies de l'Empordà XXVIII*).

Renunciant a catalogar les combinacions de sentit especial amb altres mots, fem tanmateix un parell d'excepcions datades i localitzades: *el cor de l'arbre*, apareix ja, oposat a *l'albeca*, en *OPou* (*ThPu.*, 59), i és expressió de tot el domini lingüístic, incloent-hi els Pirineus pallaresos (Cardós i Vall F., 1932-35) i ribagorçans (*kor* del roure, del pi, etc., oposat a *l'albenc*, Bono, 1957); cf. infra *coral*, *corau*. *Cor de penya*, nom d'una herba (potser relacionable amb aquell *cor de peira* que vèiem en Llull), del Migjorn valencià (Orba, 1963, cf. allí mateix *corconet* i *cocó*); i en una glosa balear: «—Oh, pedreta de *cor*, / per què no em mates a jo? / Oh, brot de murta florida, / per què no em lleves la vida?» (on pot haver-hi metàfora amorosa revestint el nom d'una cosa concreta), Arx. Lluís Salvador (p. 184).

DERIV.: *Corada* [la ~, S. XIII], 'les entranyes', al-

gun cop *les corades*, «un lop --- atrobà l'infant --- lo pastor ab sos cans encaçà lo lop: mas ans que .i ha-gués attent, hac lo lop devorat e mort son fill, e li ach menjada la *corada* de son ventre», Llull (*Blanq.* I, 245.20; cf. *BDLC* IX, 125), «m'à dit e jurat tant que vós havets ten fort alè, que ell no ha sobre si nervi ne vena ne *corada* que no li-n regir com lo sent», *Senescal d'Egipte* (*NCL* XLVIII, 149); «*les corades*: viscera, gigeria --- dels ocells ---», *OPou* (*ThPu.*, 47a); amb alguna tendència, en els parlars moderns, a especialitzar-se en les freixures, viu no sols en mall. i val. sinó també en els Pirineus, especialment aran. *corada*, ribag. («conjunto de órganos internos del pecho: isto home ye mol viejo pero tiene encara la *corada* molt serenya», *Ferraz*, 42); ja *CORATUM* ll. vg. (Taulletes d'Execració).²

D'on l'italià antic *le corate*, en Jacopone de Todi (Monaci, *Crestomazia Ital.*, 473.58), i Dante ho dóna com a locució familiar i figurada de la gent de Forlì «*oclo meo et corada mea* proferunt blandientes» (*De Vulgari Eloquio*, 118); cast. ant. *corada* «asadura» (AmCastro, *RFE* VII, 90); la *coradina* 'la freixura' alt-arag. (Echo, 1966); *coradella* [1717], en el perpinyanès-banyolí *MAGustí*, i en val., «el teu Sento té un cor! —I una *coradella* i una melsa, que no li cap dins la caixa del cos», en una comèdia castellonense moderna (me'n dóna còpia SzGozalvo, 1961); no sé si és mala lectura de *coradela*, de *corada* o d'un **coradola*, en un doc. trescentista de Barcelona: «lo meylor quarte de cabrit sia venut cinc diners --- lo cap tres diners --- la *cordola* dos diners» (*BABL* XI, 306).

Coral adj. 'que surt del cor, que afecta al cor' [S. XIII]: «Certes, dona / com la labrera ociés, / car aquella amava més / que alguna que yo agués --- / —Pus vós me tenits honrada, / no deig ésser mal senyada / què yo agués morta la labrera, / si sabés tan *corall* vos era, / mas yo no-n sabia res», *Set Savis* (v. 1874); Llull; «singularment servaven conexença sens mesura en los benifets reebuts e amístat *coral*, a tots aquels qui lur amor volien», Eiximenis (*Regim.*, § 190); *coralment*, fi S. XIII, Lleg. Rim. Sevilla, v. 211; restaurat tot seguit pels escr. Renaix. a la llengua literària: «ma mare fou la bella Na Melissant / qu'entre totes ses filles Carles lo Many / mirava com sa prenda la més *coral*», MilàF (*ProsB*, v. 213), i havia seguit usant-se popularment en certes comarques, de manera que amb raó protestava *AMAlcover* (*BDLC* VI, 253) contra el prejudici que havien concebut alguns contra el mot, creient-lo artificios (i que no desapatregué, car recordo que el Dr. Carles Cardó encara li'era hostil, c. 1950).

Aplicat al cor o centre del tronc del roure ha tingut tendència a substantivar-se en els Pirineus catalans, aragonesos i occitans (també mossàr. *coral* Simonet); el nom al Santuari del *Coral* en el Vallespir (entre la Menera i Serrallonga) li ve de la tradició que la imatge de la Verge, que hi és tan venerada en aquella terra com a vinculada al *Coral*, hi fou trobada per un pastor dintre el tronc d'un roure (*CATorras*, *Pirinea Cat.*, p. 281; Mrn. Vayreda, *La Punyalada*, epopeia